

Bruxelles, 14. studenoga 2024.
(OR. en)

15497/24

COH 65

NAPOMENA

Od:	Predsjedništvo
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Jačanje ključnih prednosti kohezijske politike: kako poboljšati podijeljeno upravljanje kohezijskim fondovima u budućnosti, u skladu s načelom supsidijarnosti? – <i>rasprava o politikama</i>

Pozivamo ministre i ministrice nadležne za kohezijsku politiku da na temelju dokumenta predsjedništva iz Priloga ovoj napomeni na sastanku Vijeća za opće poslove posvećenom kohezijskoj politici, koji će se održati 28. studenoga, razmotre temu „Jačanje ključnih prednosti kohezijske politike: kako poboljšati podijeljeno upravljanje kohezijskim fondovima u budućnosti, u skladu s načelom supsidijarnosti?”

Pripremni dokument

za sastanak Vijeća za opće poslove posvećen kohezijskoj politici

„Jačanje ključnih prednosti kohezijske politike: kako poboljšati podijeljeno upravljanje kohezijskim fondovima u budućnosti, u skladu s načelom supsidijarnosti?”

Kohezijska politika EU-a predviđena je Ugovorom kao „ključna za puni razvoj i trajni uspjeh Unije”, a pokazala se ključnim pokretačem gospodarskog rasta, konvergencije, konkurentnosti i integracije.

Kohezijska politika temelji se na načelima partnerstva, supsidijarnosti, višerazinskog upravljanja i podijeljenog upravljanja, čime se državama članicama i regijama omogućuje da aktivno sudjeluju u provedbi politike te se ujedno jača odgovornost na različitim razinama upravljanja.

Podijeljeno upravljanje osnažuje države članice i regije jer im se njime osim u upravljanju i provedbi daje glas i u planiranju i programiranju politika EU-a, što jača njihov osjećaj odgovornosti za projekte i potiče sudjelovanje zajednice. Taj regionalni uključiv pristup omogućuje oblikovanje prilagođenih odgovora na specifične lokalne izazove i prioritete, zbog čega mjere EU-a mogu biti izravnije relevantne za zajednice kojima je on namijenjen.

Tijekom rasprava o budućnosti kohezijske politike mnoge države članice i institucije EU-a u više su navrata potvrdile da model podijeljenog upravljanja treba zadržati kao ključan element. Odbor regija¹ u svojem se mišljenju o tom pitanju snažno zalaže za to da model podijeljenog upravljanja, višerazinsko upravljanje i načelo partnerstva ostanu vodeća načela kohezijske politike nakon 2027., naglašavajući istodobno da je sudjelovanje lokalnih i regionalnih dionika ključno za učinkovitost te politike. Kako je istaknuto u izvješću Skupine na visokoj razini za budućnost kohezijske politike², kohezijska politika jedinstvena je u EU-u zbog svojeg lokaliziranog pristupa koji aktivno uključuje širok raspon dionika i omogućuje njezinu usklađenost s načelom partnerstva. Ta participativna metoda ključna je za ispunjavanje teritorijalnih potreba, prepoznavanje prilika i povećanje uspjeha europskih kohezijskih projekata.

Osim toga, Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO)³ naglasio je da su za nacionalne fondove i fondove EU-a koji se provode u okviru podijeljenog upravljanja potrebna jasna i jednostavna pravila sadržana u jednom aktu. EGSO zaključuje da su naponi za pojednostavnjenje posebno važni kako bi se osiguralo da okvir podijeljenog upravljanja bude provediv u regijama s ograničenim administrativnim kapacitetom.

Nakon što je nedavno uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost, bilo ga je moguće djelomično usporediti s kohezijskom politikom zbog paralelne provedbe i preklapanja područja u kojima se pruža potpora. Mehanizam za oporavak i otpornost alternativni je provedbeni model, no ne podrazumijeva isti stupanj regionalne uključenosti kao fondovi kohezijske politike. Za razliku od fondova kohezijske politike, navedeni mehanizam ne zahtijeva višerazinsko upravljanje ni veliko sudjelovanje podnacionalnih tijela, kako je Europski revizorski sud opisao u svojoj analizi iz 2023.⁴

¹ „Budućnost kohezijske politike nakon 2027.”, mišljenje Europskog odbora regija, usvojeno 29. studenoga 2023.

² *Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe* (Zajednički gradimo održivu budućnost: kohezija za konkurentnu i uključivu Europu), izvješće Skupine na visokoj razini za budućnost kohezijske politike, veljača 2024.

³ „Mehanizam za oporavak i otpornost i kohezijska politika: ususret kohezijskoj politici 2.0”, mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, usvojeno 20. rujna 2023.

⁴ Pregled 01/2023: Financiranje sredstvima EU-a u okviru kohezijske politike i Mehanizma za oporavak i otpornost: komparativna analiza.

Osim toga, takozvani pristup koji se temelji na uspješnosti iz Mehanizma za oporavak i otpornost dodatan je element za promišljanje o budućnosti kohezijske politike. Ipak, elementi uspješnosti uvijek su bili prisutni u kohezijskoj politici, posebno nakon njezine prilagodbe prema usmjerenosti na rezultate nakon izvješća Barca⁵. Iako se sporazumima o partnerstvu utvrđuje dugoročna strateška orijentacija fondova, u programima se uzimaju u obzir relevantne preporuke za pojedine zemlje, kao i nacionalne ili regionalne strategije, procjenjuje se ispunjavanje horizontalnih i tematskih uvjeta koji omogućuju provedbu te se definiraju zajednički i zbirni pokazatelji, čime se osigurava transparentno praćenje rezultata kohezijske politike na razini EU-a. Nadalje, u okviru kohezijske politike u velikoj se mjeri koristio zahtjev za provedbom evaluacija, a na temelju ishoda tih evaluacija koristile su se i pojednostavnjene metode nadoknade troškova, kao što su pojednostavnjene mogućnosti obračuna troškova i financiranje koje nije povezano s troškovima.

Dok se EU priprema za raspravu o strukturi budućeg proračuna, što uključuje kohezijsku politiku, razmatra se i važnost modela podijeljenog upravljanja u provedbi te politike. Prema političkim smjernicama sljedeće Europske komisije, koje je iznijela novoizabrana predsjednica Europske komisije, novi dugoročni proračun trebao bi „biti jednostavniji – s manjim brojem programa i planom za svaku zemlju kojim se ključne reforme povezuju s ulaganjima”. Međutim, to bi moglo podrazumijevati prelazak s trenutnog modela podijeljenog upravljanja na centraliziraniji način upravljanja instrumentima EU-a, među ostalim fondovima kohezijske politike, što bi dovelo do restrukturiranja različitih područja podijeljenog upravljanja (programiranje, upravljanje i kontrola), a moglo bi imati i znatne posljedice kad je riječ o supsidijarnosti, odgovornosti i partnerstvu.

Mađarsko predsjedništvo smatra da zadržavanje trenutnih značajki podijeljenog upravljanja u okviru kohezijske politike EU-a znači i zadržavanje temeljnih vrijednosti te politike. Stoga bismo trebali razmotriti na koje ih se načine može ojačati nakon 2027. kako bi kohezijska politika ostala učinkovit alat za promicanje razvoja, osnaživanje lokalnih aktera i izgradnju snažnije, konkurentnije i integriranije Europe.

⁵ *An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations* (Plan za reformu kohezijske politike: lokalizirani pristup kao odgovor na izazove i očekivanja Europske unije). Neovisno izvješće koje je na zahtjev Danute Hübner, povjerenice za regionalnu politiku, pripremio Fabrizio Barca, travanj 2009.

S obzirom na navedene točke predsjedništvo poziva ministre i ministrice da razmotre sljedeće pitanje:

Kako poboljšati podijeljeno upravljanje kohezijskim fondovima u budućnosti, u skladu s načelom supsidijarnosti?
